

v Ljubljani je nastopil prvo službo v Vojni-ku. A že po 4 mesecih je prišel kot podučitelj v št. II pod Turjakom, kjer je ostal do svoje prerane smrti. Tu je služboval 37 let do svoje upokojitve l. 1921.

Izmed vseh lepih lastnosti, ki so ga dale kot vzgojitelja, moram poudariti njegovo iskreno stanovsko tovarštvo. Vsi tovariši in tovaršice, ki so kdaj služili na šentiljski šoli, so se o tem lahko nešteto krat prepirali. Ravno tako tudi oni iz sosednih in oddaljenih šol. Pa tudi ni bilo učiteljevega pogreba v srezu, ki se bi ga on ne bil udeležil. Vsem učiteljem in učiteljicam šentiljske šole je bila gostoljubna Rozmanova hiša drugi dom, kjer sta zanje skrbeli krušni mamec »mama in bica«. Saj je pokojnik večkrat sam dejal: »Tako dobro kuhat zna samo naša mamica.« Kako prijetno je bilo, ko smo se zvečer zbirali v njegovi hiši, veselo kramljali, poslušali lovske dogodivščine in prepevali. Včasih je vzel »tati« gosli, Edi ali Vera harmoniko in zabavali smo se prav po domače.

Vse pokojnikovo življenje je bil en sam brezkončen delovni dan. On ni bil samo učitelj, ampak tudi skrben družinski oče in delaven ter razumen gospodar. Lotil se je vsakega dela. Bil je kmet, trgovec, gostilničar, mlinar, lovec... Zato je pa tudi bilo njegovo gospodarstvo za vzor sosednim kmetijam.

Njegovo narodno zavednost, delavnost in poštenost je priznala tudi oblast s tem, da ga je postavila na čelo občine.

Kakor pa je bil sam značajan in delaven mož, tako je vzgajal tudi svoje otroke. Najstarejši, Edwin, je še razmeroma mlad postal predsednik občine Mislinje, hčerka Zora, ki se je posvetila učiti, stanu, je soproga uglednega zdravnika, in najmlajša, Vera, pa vodi trgovino.

Čutila sem dolžnost, dragi tovariši, ki sva celih 16 let v najlepši slogi skupno delovala na šoli, da Ti v spomin napišem te skromne vrstice.

Naj Ti bo lahka zemljica šentiljska!

M. M.

Splošne vesti

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

ae bo vršil v nedeljo, dne 30. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v šoli na Ledini, Komenskega ulica

Dnevni red:

1. Otvoritev.
2. Predavanje g. predsednika dr. Ozvalda.
3. Poročila odbornikov.
4. Poročilo preglednikov.
5. Volitev odbora.
6. Eventualni predlogi.
7. Slučajnosti.

Radi jasnosti objavljamo nekatera določila iz pravil: »Redni društveniki so oni, ki vsako leto naprej plačujejo v društveno blagajno predpisano letnino; plačati jo je v prvi polovici vsakega leta. Vsi društveniki imajo pri obnem zborovanju pravico glasovanja ter aktivno in pasivno volilno pravico.

Predsednik vodi vse društvene posle, zastopa društvo pred oblastmi, sklicuje in predseduje odborovim sejam in obnem zborom.

Občni zbor veljavno sklepa pri vsakem številu navzočih društvenikov.«

Odbor Slovenske šolske matice iskreno vabi društvenike, da se obnega zbora udeležijo.

— Gg. poverjenike Slovenske šolske matice opozarjamo na občni zbor, ki se vrši dne 30. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v šoli na Ledini. Iskreno jih vabimo, naj se obnega zbora udeležijo. Odbor.

— Gg. blagajnike onih sreskih učiteljskih društev, pri katerih plačujejo člani Slovenske šolske matice članarino v blagajno učiteljskega društva, iskreno prosimo, da nam pošljejo do obnega zbora seznam (imena) plačujočih članov, da bo kontrola na obnem zboru mogoča. Obnem se gg. blagajnikom za njihov trud pri pobiranju in odpošiljanju naše članarine najlepše zahvaljujemo. Odbor Slov. šol. matice.

— Člane Slovenske šolske matice obveščamo, da so knjige za l. 1936. končno dotiskane in da jih bomo začeli razpošiljati v prihodnjih dneh. Izdaja knjig se je zakasnila deloma radi nerednega in počasnega pripravevanja člnov, deloma pa radi raznih nepremagljivih neprilik in težav pri avtorjih, ki so nam obljubili svoje prispevke že za Božič. G. priv. docent dr. Bohinec zaradi bolezni in

Stisnil je zobe in zatrl bolečino. Potem je odgovoril: Ljuba mama, meni je dobro. Tudi Ani bom pisal, da ji ne bo hudo.

— Zjutraj je izpil Mitja čašo mleka in stopil v razred. Razlagal je po nemško in po kočevsko, kolikor je znal, a napredka ni bilo. Otroci ga niso razumeli. Potem se je odločil. »Kaj je to« je vprašal. To je klop, to je miza — tako je šlo ves dan. Vsi oddelki so imeli ta pouk.

Tako je prestopil Mitja nedoločeno črto krvi.

Opoldan si je skuhal skledo mlečnega riža. Drugega ni znal, tudi ni hotel. Riž mu je bil kosilo in večerja, pol leta.

Po pouku je pomislil kaj bi delal. Ura je bila tri, kje je še noč! Zahrepenel je: Da bi vsaj prišla noč, da bi prespal čas. V notranjosti se mu je vse uprlo. Zagnusila se mu je postelja, in sam sebi, ležanje in neprestapne noči.

Vzel je gosli in zaigral. Glasovi glazbila so ga razdražili. Včasih je igral dolge ure. Srce mu je jokalo z zvoki strun. Zdal je vrgel gosli v stran. Pripravil si je knjige, da bi se učil za drugi izpit. Prekletol! je siknil, še s knjigami se bom trafil v tej puščavi.

Stopil je čez prag. Z odločnimi koraki je krenil v gozd. Čez nekaj trenutkov so seki gozdno tišino ostri strelji iz pištole. Mitja je polnil svojo lačno notranjost z raztrganimi glasovi strelcov.

Jela je jokala. Ni vedela zakaj. Brala bi knjigo. A knjige so za utrjene ljudi, ona pa hoče razživeti, ne praznih črk.

Prišla je Minka. Objemali sta se in smejala. Mitja je pil. Samo eden je bil pameten: Egon. Ta si je nabavil dober drobnogled in mrcvaril brošče, muhe in metulje. Njegova soba je dišala po trohneči golazni. Ni pil in ni bil jaden. A vtapljal se je v spoznavanje žuželk in v računstvo. Računal je oddaljenost zvezd od zemlje.

preobloženosti z drugim delom sploh ni mogel dokončati nadaljevanja svoje Geografije Evrope. Radi obsežnosti rokopisa in radi resnega in vestnega dela je tudi g. Vranc šele pred kratkim izročil zadnji del svojega rokopisa. Odbor torej res ni mogel prej izdati knjig in prosi svoje člane za uvidenost in za dobrohotno upoštevanje navedenih dejstev. Člani dobe letos sledeče tri knjige: 1. Zbornik, ki bo obsegal 12 pol. 2. Fink: Začetni čitalni in pisalni pouk, ki obsega ca. 5 pol in 3. Vranc: Osnove strnjene šolskega dela v teoriji in praksi, ki obsega 18 pol.

Odbor Slov. šol. matice.

— Kaj mora vedeti vsak učitelj, če hoče prav poučevati nauk o zdravju in higieni in vzgojiti zdrav rod. — To je naslov zelo zanimivega in za učiteljstvo nad vse poučnega predavanja, ki ga je imela tov. Stefanija Grudnova, učiteljica na pomožni šoli v Ljubljani, na zborovanju ljubljanskega učiteljskega društva. To predavanje je pripravljena ponoviti tudi pri drugih sreskih društvih, če bi nanj reflektirala. — Opozarjamo vsa sreska društva na to, res aktualno, zanimivo in strokovnjaško sestavljeno predavanje.

»ŠOLSKE PROSLAVE«, I. ZVEZEK: »VIDOV DAN«

»Učiteljski dom v Ljubljani« je izdal priročno knjižico: »Vidov dan«, ki smo jo že v zadnjih številkah našega lista napovedovali. Praktičnih knjižic, ki bi vsebovale navodila in material za šolske proslave, smo že dolgo pogrešali. Kajti težko je bilo učiteljstvu leto za letom iskati snovi za razne proslave. Še tako spreten prireditelj proslav se končno le ponavlja in zadrega je od leta do leta večja. Zato so bili povsem upravičeni predlogi, naj se izdajajo cene knjižice za razne proslave, iz katerih naj bi učiteljstvo črpalo snov za predavanja in v katerih naj bi bil material za praktično izvedbo proslav. Te naloge se je lotil naš »Učiteljski dom v Ljubljani« in izdal prvo knjižico za šolske proslave: »Vidov dan«.

Z veseljem ugotavljamo, da se je izdajatelj namen povsem posrečil. Vsebuje štiri primere predavanj: Dvoje za nižje, in dvoje za višje razrede, odnosno za skupne proslave. Za predavatelja, ki bi hotel sestaviti samostojno predavanje, je v teh štirih primerih snovi več kot dovolj. Sledijo trije dramatični prizori, ki so vsi primerni tako za vpriizoritev v razredu kot na odru. Prvi je

Mitja je trdil, da je vseeno, ali pije, ali mori brošče.

Jerica je klečala v cerkvi. Molila je neprestano.

Mitja je trdil, da je to eno in isto.

Sel je v vas. Pretirano vneto in prijazno se je razgovarjal o vremenu in žitu, dajal nauke in se pustil podučevati, a v glavi mu je brnela misel: Ne prevaraš se. Repa in korenje, gnojnica in živinska kuga niso del tvoje življenja. Nisi se še najokal in navrskal, nisi še napolnil svoje duše z bolečinami in z radostjo do vrha, nisi še prestopil v onostran življenja, kjer postane smisel repa in fižol...

Moram, si je rekel. V glavi je čutil bolečino. Oči so ga pekle. Potlačil je svoja čustva in govoril o gospodarstvu, a glas mu je bil negotov in ubit...

Otroci so ga imeli radi. On jih je ljubil. Smeje se, jim je rekel. Učil jih je samo smejati se. Ljudem je bilo žal nemščine. A so ga imeli radi. Radi ljubezni in smeha.

Ne vsi. Dvakrat so mu naprtli preiskavo. Mitja jih je razumel. Toda ni mogel ločiti kaplje nemške krvi od morja jugoslovanske. Moja šola naj ubije šulferajnsko. To si je smatral za dolžnost.

Mitja ni nikdar tožil. Tudi ne, ko je podvomil o vsem...

Prišel je dan, ko so popustili živci. V sobi je odjeknil strel. A v prazno. Mati je iz dalje varovala svojega sina.

Zapuščen je ležal na smrt bolan v svoji šoli. Z razboljenimi živci in ugašajočo zavestjo je iskal zveze z življenjem.

Vstal je, kakor od mrtvih. Pokopal je vse vrele kipeče, razkošne mladosti.

Nastopil je ravno pot dolžnosti do življenja. V izvrševanje nje je našel globoko, vseutešujočo radost.

Duje Budak.

Najboljša, najlepša izbira in skrajno nizke cene spomladanskega volnenega blaga za plašče, kostume, kompleje in obleke. Pralno blago in čudovito tepe svile. Za cenj. učiteljstvo posebne plačilne ugodnosti

A. ŽLENDER

manufaktura za dame in gospode
Ljubljana — Mestni trg 22

prizorček J. Ribičiča: »Na Vidovo«, ki bo po svoji tendenci in zaradi treh pevskih točk efektten del proslave. Ostala dva sta po Vojnovičevi dramati: »Majka Jugovičeva« prirejena prizorčka, ki bosta v poslušalcih ponazorovala sliko tragike na Kosovem polju. Iz desetih globoko občutenih pesmi pa ne bo prirediteljem težko izbirati primernih deklamacij po lastnem okusu in sposobnostih otrok. So to pesmi Lamutove, Gangla, Poljančeve, Gabrščikove, Černejeve, Lavrenčiča, Meška in Preglja.

Zbirka je dodan seznam glasbenih točk za proslavo Vidovega dne, posameznih dramatičnih prizorov in še gradivo za deklamacije in nagovore.

Izdajatelji so torej rešili svojo nalogo spretno in častno. Omogočili so učiteljstvu, da si za 4 din, kolikor stane knjižica, nabavi brez truda in iskanja material za najvažnejšo proslavo vsega leta.

Dolžnost učiteljstva je, da izreče svoje priznanje izdajateljem s tem, da si knjižico nabavi. S tem ne bo le podprlo »Učiteljski dom«, temveč tudi omogočilo izdajo knjižic za ostale šolske proslave, ki nas običajno ne spravljajo v nič manjšo zadrego.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Monopolizacija učil in šolskih potrebščin. Pod tem naslovom prinaša »Slovenski narod« od 8. maja notico, iz katere posnemamo: »V roke smo dobili okrožnico banske uprave na šolska vodstva, iz katere je jasno razvidno, da se hoče banovinski zalogi šolskih knjig zagotoviti monopol za prodajo učil

Kakor smo obveščeni, se bo knjižica poslala na vse šole v primernem številu. Pozivamo učiteljstvo, da je ne odkloni!

— Tovariši, člani ptujskega sreskega društva! Prosimo vas, da izpolnite svojo dolžnost ter takoj odpošljete izpolnjene vprašalne pole S. M. na naslov društvenega predsednika.

— Film v poljskih šolah. Poljsko ministvo WR i OP je uvedlo film kot učni pripomoček na vseh šolah. Kupilo je 50 kinematografskih aparatov, s katerimi bodo začasno predvajali filme v 150 gimnazijah, a potem bo postopoma prešla ta akcija tudi na druge šole. — V novih poljskih šolah stopi ta novost v veljavo že v najkrajšem času kot najmočnejše vzgojno in praktično sredstvo. — Sojerjeva.

KAJ DOBITE ZA 9 DIN?

3 poučne knjige o radiu!

1. André: Radio-aparat, njega sestava, napake in motnje . . . broš. din 3,—
2. Aisberg: Sedaj vem, kaj je radio . . . broš. din 4,—
3. Kuret: Šolski radio . . . broš. din 2,—

Skupno din 9,—

Naročila sprejema: Knjigarna »Učiteljske tiskarne«, Ljubljana.

Učiteljski pravnik

VAŽNA RAZSODBA DRŽAVNEGA SVETA

U ime Nj. Vel. Petra II kralja Jugoslavije. Državni svet v 11 odelenju, sestavljenom od Predsednika Državnega sveta Bariča dr. Josipa, i članova: Nikolića Vojislava, Sveteka dr. Frana, Nedića Miloša i Hajduk Veljkovića Vladimira i delovodje-sekretara Pavličevića V. Pavla po tužbi učitelja narodne škole u Š., protivu Ukaza donetog na predlog Ministra prosvete od 6 septembra 1936 godine On. br. 57.743, kojim je na osnovu § 71 Zakona o narodnim školama i §§ 22, 47 i 103 Cin. zakona kao sreski školski nadzornik za srez VI pol. grupe i per. povišice postavljen po potrebi službe za učitelja narodne škole u VI pol. gr. 1 periodske povišice. — na osnovu čl. 17 i 34 Zakona o Državnom savetu i upravnim sudovima, a s obzirom i na Zakon o taksama, dana 10 marta 1937 godine.

Presudio je:

Ništi se Ukaz donet na predlog Ministra prosvete On. br. 57.743 od 6 septembra 1936 godine.

Taksa se ne plaća.

Razlozi:

Pošto je proučio tužbu, osporeni Ukaz i ostale akte koji se na ovaj predmet odnose, kao i odgovor ministrov na tužbu poslat pismom od 5 novembra 1936 god. On. br. 69.734, a pošto je prethodno postupljeno po § 1 Zakona o izmenama i dopunama Zakona o poslovnom redu u Državnom savetu i upravnim sudovima, Državni svet je našao:

U konkretnom slučaju tužilac je, kao dosadanji sreski školski nadzornik VI polož. grupe 1 period. povišice, na koje je zvanje postavljen Ukazom od 6 decembra 1934 god. On. br. 72.330, vraćen osporenim Ukazom za učitelja narodne škole u istoj grupi.

U § 98 Zakona o činovnicima propisano je, da niko ne može bez svog pristanka biti postavljen na niže zvanje, niti u zvanju na niži položaj od onog koji je već imao. S obzirom na ovaj prepis, za rešenje spornog pitanja merodavno je to, da li su zvanja učitelja narodne škole i sreskog školskog nadzornika istog ranga, ili je ovo drugo više od prvoga.

U Zakonu o činovnicima (§ 346) zvanje sreskog školskog nadzornika raspoređeno je od VII do V položajne grupe zaključno, a zvanje učitelja narodne škole od IX do V položajne grupe, što znači da je ovaj zakon prihvatio razliku između ovih zvanja u pogledu njihovog dobijanja, a koju je razliku postavio Zakon o narodnim školama. Završna pak grupa ista im je s obzirom na istu školsku spremu (st. 2 § 45 Č. z.), ali su različiti uslovi za dobijanje grupe. U § 258 st. 2 Č. z. propisano je, da učitelji, do donošenja Zakona o sistematizaciji mesta predviđenog u § 46, imaju 30 godina efektivne državne službe i 55 godina života, i ako su za poslednje tri godine odlično ocenjeni. Međutim, kod sreskih školskih nadzornika dobijanje V položajne grupe nije vezano ni za kakav specijalan uslov, pored redovnog uslova iz § 49 Č. z. t. j. tri godine provedene u VI položajnoj grupi. U slestvu toga, samo sa redovnim uslovima iz § 49 Č. z. sreski školski nadzornik može doći u V položajnu grupu, a učitelj

in pisarniških potrebščin. V okrožnici stoji med drugim: »Samoučila in pisarniške potrebšćine je naročiti v glavnih počitnicah pri Banovinski zalogi šolskih knjig, ker so te pošiljate poštne proste in za take nabavke niso potrebni komisijski zapisniki.«

Iz svega izloženih proizlazi da je po zakonu o narodnim školama, kojim su ustanovljena zvanja u kojima je reč, zvanje sreskog školskog nadzornika više od zvanja učitelja narodne škole. Isto tako po zakonu o činovnicima, viši rang zvanja nadzorničkog prema učiteljskom obeležen je višom početnom grupom, a i završnom pod redovnim uslovima propisanim ovim zakonom za napredovanje. A kad je nadzorničko zvanje po zakonu više od učiteljskog, onda postavljanje sa zvanja sreskog školskog nadzornika na zvanje učitelja narodne škole znači postavljanje sa višeg zvanja na niže, a to je, kad je izvršeno bez pristanka zainteresovanoga, protivno § 98 Č. z.

Na isti način ovo je pitanje raspravljeno Rešenjem Opšte sednice Državnog saveta br. 33.008/36 od 22 decembra 1936 godine.

Stoga je sa iznetih razloga osporeni Ukaz kao protivan zakonu poništen.

Delovodja - sekretar:

Potpredsednik Državnog saveta:

Dr. Josip Barić, s. r.

Pavle V. Pavličević, s. r.

Predsednik 11 odeljenja

L. S.

Kdor učitelj, ta član učiteljske organizacije.

— § Č. N. v A. — Sporočite nam naslov, potem odgovorimo!

— § Na vprašanje O. K. iz B. sporočamo, da nam je popolnoma neznano, kaj se zgodi v bodočnosti s poročenimi učiteljicami, zato nam je nemogoče svetovati Vam, kaj naj ukrenete.

— § Vprašanje F. A. L.? 1. Ali velja tabela 2 o uslužb. davku, navedena v Ročnem katalogu 1936./1937. tudi za veroučne nagrade? Ali se tudi upošteva zakonski odbitek in kako, ako se nagrade izplačujejo v večih obrokih ali mesečno ter se isti osebi daje na večih šolah nagrada za opravljanje veroučne ure? — Ako se uslužb. davek odmerja drugače in po drugi tabeli, bi jo mogli priobčiti v »Učiteljskem pravniku«, ker Uradnega lista iz leta 1928. nimam?

2. Ali se odtegne uslužbenski davek za kurivo učitelju, ako šol. odbor da drva, ne denarja.

Odgovor! 1. Tabela 2 v Roč. katalogu velja, zakonski odbitek se ne upošteva. Primer za odtegljaj davka je objavljen in pojasnjen v okrožnem razpisu kraljevske banske uprave S. IV. N. 362/1 — z dne 15. aprila t. l. na 4. strani zgornj. — 2. Uslužbenski davek za drva ali denar za odtegne računovodstvo, ker je ta dajatev sestavni del prejemkov.